

## VIII.C.05. RUSTOORD ST-LAURENTIUS

Tijdens de vorige eeuwen hadden de achtereenvolgende instellingen die de noodlijdenden uit hun grootste miserie moesten helpen steeds de nodige bijstand verleend. Maar de *Tafel van de Heilige Geest*, het *Hospitaal, den ermen van Brustem, het armenbureau*, sinds 1823 het *Weldadigheidsbureau*, sinds 1925 de *Commissie van Openbare Onderstand* en sinds 1976 de *Openbare Commissie voor Maatschappelijk Welzijn* had door een goed beheer en de hulp van milde schenkers zich ontpopt tot grootgrondbezitter.

In 1937 kwamen militaire gezagdragers in Brustem melden dat een groot terrein in het Truierveld tussen Lichtenberg en Nerum langs de Luikersteenweg, de Borgwormse Kiezel en weerszijden van de Romeinseweg, zou onteigend worden voor een militair hulpvliegveld, dat in noodgevallen zou moeten dienen als uit- wijkingsterrein. Zonder het te beseffen haalde men allerlei on- heilen over de gemeente Brustem: beroving van goede landbouwgrond, afsnijden van gemeentewegen, inkwartiering van sol- daten, opeising van woningen en vervoermiddelen, bombardementen, vernieling van gebouwen, neerstorten van vliegtuigen, nach- telijke hinder, treuren om de vele oorlogsslachtoffers.

De lokale *Commissie van Openbare Onderstand* of C.O.O. zag zich alleen al onteigend van 25 ha landbouwgrond en boomgaarden, die wel vergoed werden maar toch de bestuursleden opzadelden met een kapitaal, waar ze niet onmiddellijk blijf mee wisten en dat in hun ogen geen waarde had voor de toekomst.

Pastoor Michiel Jans, sedert 1923 in Brustem en sinds 1935 voorzitter van de C.O.O. kwam op een schitterend idee: een modern rustoord bouwen. Modern in de betekenis van elke bejaarde in een eigen kamer, een eigen woonst waar men toch beroep kon doen op de gemeenschappelijke voorzieningen. Het voorstel werd niet zomaar aanvaard en was een hele tijd het voorwerp van he- vige gesprekken. De voor- en tegenstanders hadden allemaal hun grondige redenen. Uiteindelijk won de pastoor toch het pleit. Architect Tweewissen werd aangesteld om een plan te tekenen en de kosten te ramen: 396.3-11,89 F. In juli 1937 kreeg het ge- meentebestuur een aanvraag om een '*Godshuis*' te mogen oprichten. Er werd gunstig geadviseerd, maar de gemeente zou geen fi- nanciële steun verlenen (01a). Ook de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen gaf een gunstig advies (02) omdat de C.O.O. '*de burcht met aanhorigheden, bomen, gebouw, enz.*' wou kopen voor 75.000 F van baron Antoine de Pitteurs-Hiegaerts. Het voorhof zou dienen als bouwplaats voor een hospitaal of godshuis. Het betrof hier 80a 05ca van sectie A335, 336 en 337 (01b). De burchttoren, moest echter bewaard blijven. De Koninklijke Commissie besliste in 1937: '*resten van burcht bewaren bij bouw van hospitaal*'. In 1938 was er zelfs een onderzoek omdat '*een verdedigingstoren en muurblokken van de burchtomheining bedreigd werden door de bouw van een hospitaal en andere gebouwen*'.

De bouwfirma M.-J.Molbouw wou het oprichten voor 331.821 F (01c). De C.O.O. had in november 1938 149.577,36 F in kas en in de buitengewone begroting hadden ze 432.996,58 F als ontvangsten van

de onteigeningen voor het militair vliegterrein. De C.O.O. vroeg aan de gemeenteraad om ook nog enkele aandelen te mogen verkopen.

Het nieuwe raadslid en de toekomstige burgemeester baron Gerard de Pitteurs-Hiegaerts viel hevig uit tegen de oprichting van een rustoord. Hij wees op de hoge kosten van de bouw en het blijvend onderhoud, iets wat volgens hem jaarlijks meer dan 100.000 F zou bedragen. De raadsleden volgden hem en stemden tegen de aanstelling van aannemers van de bouwwerken, de verwarming, de waterleiding, het sanitair en de elektrische installatie.

Pastoor Jans en zijn C.O.O.-leden planden nu het gebouw op een perceel grond, eigendom van 'den ermen', dicht bij de Singel en naast de Dorpsstraat. De bouwplaats lag tussen twee stegen: 'de Valckensteghe en de Rellesteeg'.

De bouwwerken waren nog niet bewoonbaar verklaard, toen in mei 1940 de Duitse bezetter kwam beslagleggen op het rustoord als kazerne voor stukapiloten. Toen deze manschappen gehuisvest werden in de Cadettenschool op Saffraanberg, werd het nieuwe gebouw gebruikt als militaire keuken en voorraadkamer voor levensmiddelen en munitie. Op de bovenverdieping logeerden soldaten die tijdens de dag werkzaam waren op het vliegveld, dat intussen door de Duitsers uitgebreid werd over de gemeenten Aalst, Kerkom en St-Truiden (Bevingen) en beschouwd zou worden als een zeer belangrijke vliegbasis. Gedurende de vier jaar bezetting bleef het rustoord opgeëist door de Feldgrauen, die zelfs aan de overkant een schuilkelder groeven als beschutting voor de vele luchtaanvallen.

Toen begin september 1944 de Duitsers de aftocht moesten blazen, zorgden zij ervoor dat het gebouw door ontploffingen van munitie vernield werd, nadat het reeds veel te lijden had gekregen van de bombardementen.

De zware opofferingen en de edele doeleinden van de leden van de C.O.O. hadden in 1944 nog tot niets geleid. Erger nog, er moest gezorgd worden voor wederopbouw en restauratie. 'Oorlogsschade' deed een tussenkomst van 200.000 F.

Architect Beckers uit St-Truiden knapte op voortreffelijke wijze het gedeeltelijk vernielde gebouw weer op en het werd opnieuw volledig ingevoegd. Het omliggend terrein, aangevuld met een kiezellaag van 70 cm dikte, werd uitgebaggerd en vervangen door teeltaarde. Vooraan werd een parkje aangelegd en achteraan kwam een grote moestuin. Het 'godshuis' was weer startklaar voor zijn oorspronkelijke bestemming.

De binnendienst werd sedert 1946 verzekerd door de zusters van de Orde van St-Vincentius a Paulo van Deftinge nabij Geraardsbergen. Er waren 24 kamers. Elke bewoner had een afzonderlijke studio, waarin hij of zij zich kon thuis voelen tussen de eigen meubels. Op de hoeken waren ruimere verblijven voor echtparen.

In april 1948 werd het rustoord vergroot: washuis, stal, overdekte droogplaats en dodenhuisje. De vier zusters ontvingen elk 5.000 F.

De grote bezieler van het rustoord St-Laurentius, de 76-jarige

pastoor Michiel Jans ging in 1951 op rust in Wellen en gaf zijn ontslag als voorzitter van de C.O.O. Hij werd vervangen door Robert Lejeune (03). Als bestuursleden fungeerden Robert Vanderbemden (04) en François Van Mechelen. Burgemeester Roger Poulus was de afgevaardigde van de gemeente.

In juni 1952 werd een nieuw fornuis in de keuken geplaatst. De vergoeding van de rustoordzusters werd aangepast: van 20.000 F naar 48.000 F. De onderhoudsdagprijs voor een ouderling werd in september 1952 bepaald op 45 F. De pachtprijs van de landbouwgrond steeg met 75 F per roede (4a 14ca).

In 1953 was de oudste bewoner de 93-jarige Libert Leemans(05). Secretaris Gaston Cleeren (06) ontving een aangepaste wedde vanaf 1950. De beplanting werd in orde gebracht en een frigo werd geleverd.

De gemeenteraad koos op 13 april 1953 een nieuw bestuur voor 'den ermen':

Effectieven		Plaatsvervangers	
-Lacroix Abdon,	6 st.	Justin Schoofs-Pirard,	6 st.(08)
-Van Mechelen Franç.,	6 st.	Gerard Juvijns,	6 st.
-Smets Antoon,	5 st.	Joseph America,	5 st.
-Clerinx Julien,	5 st.(07)	Emile Schoofs,	5 st.
-Lejeune Robert,	5 st.	Camille Bessemans,	5 st.(09)

Op 07 juli 1953 werd pastoor Antoon Smets verkozen tot voorzitter. De rekening sloot met een saldo van 139.833 F en in de buitengewone begroting had men 97.829 F overschot. Er werd dan een nieuwe loods achter het rustoord gebouwd. Camille Bessemans kwam in de C.O.O. vanaf 01.07.1953 in opvolging van Robert Lejeune.

François Van Mechelen gaf met ingang van 11 mei 1955 schriftelijk zijn ontslag en werd vervangen door Gerard Juvijns.

In juni 1955 werden verwerken uitgevoerd. Ook de 47 verwarmingsradiatoren kregen een beurt. In de kapel kwam een tabernakel. De begroting vertoonde een saldo van 472.387,48 F.

Op 10 april 1956 gaf voorzitter Antoon Smets zijn ontslag wegens gezondheidsredenen en werd in de raad vervangen door zijn opvolger Joseph America. Voorzitter werd Camille Bessemans.

In februari 1957 voerde men verfraaiingswerken uit. Augustus 1957 kwam er weer een aanpassing aan de vergoeding van de zusters: 1.500 F per maand en per zuster vanaf 01 juli 1957.

Op 31 maart 1958 koos men een nieuw C.O.O.-bestuur:

Effectieven		Plaatsvervangers.	
-Lejeune Robert	7 st.	-Van Mechelen François	4 st.
		-Daenen Urbain (12)	2 st.
		-Wijnants Henri	1 st.
-Boden Maurice	5 st.	-Loix Oscar (13)	4 st.
		-Claes Emile (14)	1 st.
-Clerinx Julien	4 st.	-Vanderleyden Livinus	3 st.
		-America Jozef	1 st.
-Lacroix Albert (10)	4 st.	-Gennez Abdon (15)	3 st.
		-Daenen Urbain	1 st.
-Clerinx Willem-Ant.(11)	4 st.	-Daenen Urbain	2 st.

-Wijnants Henri 1 st.

In 1959 vertoonde de rekening een batig saldo en vanaf 01 okt werd een 5e zuster aangenomen tegen een jaarlijkse wedde van 18.000 F. Op 06 juli 1960 overleed Robert Lejeune. François Van Mechelen nam zijn plaats in. Julien Clerinx gaf zijn ontslag op 20 dec. 1960 en werd opgevolgd door Livinus Vanderleyden.

Julien Boden gaf zijn ontslag als raadslid op 07.01.1963 om ontvanger van de C.O.O. te worden. Firmin Koninckx was secretaris (16). De rekening 1961, 1962 en 1963 sloten telkens met een boni.

De vijf zusters ontvingen elk 3.810 F en 1.950 F (in natura) of 5.760 F. Daarbij kregen ze nog een gezinsvergoeding van 1.400 F/jaar en de aansluiting op het ziekenfonds van 1.080 F. De onderhoudsprijs voor een bejaarde in het rustoord werd verhoogd van 70 naar 100 F/dag.

De vijf nieuwe C.O.O.-leden werden verkozen op 7 april 1965:

Effectieven		Plaatsvervangers.	
-Loix Oscar	5 st.	-Reniers Albert (19)	3 st.
		-Verderleyden Joseph	2 st.
-Loix Herman (17)	5 st.	-Wintmolders Joseph	5 st.
-Bels Alfons (18)	5 st.	-Cleeren Firmin (20)	3 st.
		-Gennez Abdon	2 st.
-Van Mechelen Franç.	4 st.	-Bessemans Camille	3 st.
		-Reekmans Leopold (21)	1 st.
-Lacroix Albert	4 st.	-Reniers Albert	1 st.

François Van Mechelen werd op 08 juli 1965 tot voorzitter verkozen. De vergoeding van C.O.O.-voorzitter werd in 1966 bepaald op de helft van een schepenwedde.

Herman Loix nam in oktober 1966 ontslag wegens verhuis naar Stevoort en werd opgevolgd door Joseph Wintmolders.

Op 01.08.1969 werden de zusters teruggeroepen naar hun klooster en het rustoord sloot zijn deuren. De teleurstelling was groot en men besloot het rustoord te verkopen: 'Perceel grond A379 c en d, 51 aren met een gebouw van het rustoord in massa of in loten'.

In jan. 1970 vernam men dat er vijf zusters Franciscanessen van Heijthuyzen naar Brustem wilden komen voor 230.000 F/jaar.

De principiëbsbeslissing om het rustoord te verkopen werd ingetrokken en er werd gestreefd naar een heropening. Hiervoor werden op 02.03.1971 herstellingswerken gepland.

Op 26 april 1971 werd in de nieuwe fusiegemeente van Aalst-Brustem-Ordingen een raad van zeven C.O.O.-leden verkozen. De 15 gemeenteraadsleden hadden elk 4 stemmen:

Effectieven		Plaatsvervangers.	
-Baeten Suzanne	8 st.(22)	-Gielen Firmin	8 st.(27)
-Daenen Alfons	8 st.(23)	-Stevens Jan	8 st.(28)
-Lammens Maurice	8 st.(24)	-Herck Jos	5 st.(29)
		-Driesmans Henri	3 st.(30)
-Lelièvre Marcel	8 st.(25)	-Tits Georges	8 st.(31)
-Loix Oscar	7 st.	-Deglin Gilbert	5 st.(32)

-Nicolaï Jozef	8 st. (26)	-Vanderleyden Joseph	2 st. (33)
		-Stevens Jan	5 st.
		-Smeers Max	3 st. (34)
-Schoofs Roger	9 st.	-Dupont Joseph	8 st.
		-Bex Joseph	1 st.

Roger Schoofs werd in juni 1971 schepen en opgevolgd door Joseph Dupont. Jozef Nicolaï (gemeenteraadslid) werd opgevolgd door Jan Stevens.

In juli 1971 was de C.O.O. samengesteld uit:

- Voorzitter: Joseph Dupont.
- Leden: Suzanne Maes-Baeten, Alfons Daenen, Maurice Lammens  
Marcel Lelièvre, Oscar Loix en Jan Stevens.
- Secretaris: Firmin Koninckx.
- Ontvanger: Julien Boden.
- Afgevaardigde van de gemeente: Remi Bels.

In 1972 kwamen de zusters Franciscanessen van Heijthuyzen. De C.O.O., onder leiding van Joseph Dupont, heropende het rust-oord.

In 1976 verving O.C.M.W. of Openbare Commissie voor Maatschappelijk Welzijn, de C.O.O. met het doel om iedereen hulp te verstrekken op sociaal en medisch gebied. Niet alleen materiële hulp, maar ook hulp om wegwijs te worden in de doolhof van de sociale wetten, gezins- en bejaardenhulp en het verstrekken van raadgevingen.

Op 01 juli 1977 namen lekenkrachten de taak van de zusters over.

- 01.-S.A.St-Truiden.-gemeente Brustem.-Notulenboek van de gemeenteraad 1923-1938, nr. 172.2: 504.6.
  - a-gemeenteraad van 08 juli 1937: geraamde prijs.
  - b-gemeenteraad van 04 april 1938: 75.000 F.
  - c-gemeenteraad van 17 november 1938: Molbouw 331.221 F
- 02.-'Bulletin des commissions Royale d'Art et d'Archeologie', Brussel, 1862-1942.
  - Driesen Willem.-'Limburgse referenties 1', blz.209.
- 03.-Lejeune Robert.- Br.°22.09.1897-+06.07.1960 (63j).
  - z.v. Lambert-Herman Lejeune en Josephina Schoofs (+1914).
  - huwde met Rosalia-Melanie Knapen, °Zep.06.04.1902.
- 04.-Vanderbemden Robert.- Br.°27.03.1908-+1989 (81j).
  - z.v. Jozef-Emiel Vanderbemden, hoefsmid, en Stefanie Vanoorbeek.
  - huwde Joanna-Mathildis Otten, Br.°04.06.1909-+Lourdes1979.
- 05.-Leemans Libert.- °Br.09.07.1860.
  - woonde vroeger in de Kasteelstraat.
- 06.-Cleeren Gaston.-°Br.28.04.1919.
  - z.v. Petrus-Alfons Cleeren en Maria-Brigitta Pirard.
  - klz.v. Frans Cleeren en Anna-Maria Smulders.
- 07.-Clerinx Jan-Julien-Lambert.- Br.°21.12.1906.
  - z.v. Willem-Antoon Clerinx, °Kerkom 28.11.1877 en Anna-Josephina Gielen, Br.°10.10.1877.
- 08.-Schoofs Justin.- Br.°27.05.1918.
  - huwde op 24.11.1943 met Lucienne-Louise Pirard, Br.°29.09.1918.
- 09.-Bessemans Camiel-Juliaan.- °Br.06.01.1914.
  - z.v. Lambert-Theophile Bessemans, °Br.08.04.1879 en Carolien Helaers, Br.°09.04.1888-+21.01.1914 (kraambed).
  - Lambert hertrouwde met Felicien-Emilia Grommen.
  - huwde op 12.10.1938 Alice-Jeanne Schoofs, °Br.25.10.1915.
  - vader van: Gabrielle-Marie-Louise, °St.06.07.1946, (x Willem Jammaers).
- 10.-Lacroix Albert.-°Br.15.03.1902.
  - z.v. Joseph-Franciscus Lacroix en Maria-Elisabeth Vaneyen.
  - huwde op 22.06.1935 met Maria-Elisabeth Stiers,°Br.05.04.1903.
  - vader van:
    - Valerius, °14.04.1936-+
    - André, 04.09.1939, (x Gerardine-Julie Leruth).
    - Velére-Rene-Joseph, °Br.11.11.1942, (x Jeannine Roebben).
- 11.-Clerinx Willem-Antoon, °Br.10.02.1900.
  - z.v. Jean-Baptist Clerinx en Maria-Ludovika Claes.
- 12.-Daenen Urbain.- °Br.14.01.1905.
  - z.v. smid Joseph Daenen en Pelagie Gennez.
  - huwde te Engelmanshoven op 26.05.1937 met Rosalie Smisdom, °Eng.05.05.1904-+ST.21.02.1997.
  - raadslid en schepen van 05.01.1953 tot 1958.

- 13.-Loix Oscar-Joannes.- Br.°20.06.1923.  
 -huwde in 1943 met Augusta Mignolet, °Aalst 08.01.1923.  
 -woonde Vliegveldlaan 62.
- 14.-Claes Emile.-
- 15.-Gennez Abdon.-Br.°22.03.1922.  
 -z.v. Juliaan Gennez en Marina-Regina Vanstapel.  
 -huwde op 31.07.1946 met Nelli Schoofs.
- 16.-Koninckx Joannes-Firmin.- Br.°21.05.1924.  
 -z.v. Albert-Ludovicus Koninckx en Anna Gemis.  
 -huwde op 17.11.1949 met Lea-Stephanie-Joseph Falise,  
 °Br.24.10.1928.  
 -leraar, Tongersesteenweg 189.
- 17.-Loix Herman.-
- 18.-Bels Alfons.- °Br.18.07.1912-  
 -z.v.  
 -huwde te Aalst op 18.03.1939 met Maria-Theresia Goessens,  
 °Aalst 13.01.1912.  
 -woonde Geelstraat 54.
- 19.-Reniers Hendriek-Albert.- °Duras 29.10.1911.  
 -huwde te Brustem op 28.10.1933 met Maria-Alida Schoofs,  
 °Br.05.05.1912.  
 -fruitkweker op de Vliegveldlaan 56.
- 20.-Cleeren Firmin.- °Br.19.11.1930.  
 -z.v. Antoine Cleeren en Rosalia-Hubertina-Marthilde Bere-  
 Brouckx uit de Kerkstraat 4.  
 -huwde op 24.08.1960 met Julia-Maria-Nestorine Loix, Br.°  
 22.05.1931.  
 -klerk, wonend in de Lenaertsstraat 12.
- 21.-Reekmans Leopold.-
- 22.-Baeten Suzanne-Arnoldine.- °18.09.1936.  
 -gehuwd met Roger Maes.  
 -lerares, Tongersesteenweg 278 Ordingen.
- 23.-Daenen Alphonse-Jules.- °13.09.1928.  
 -z.v. Emile Daenen en Maria Ruppol.  
 -huwde met Romaine-Irma Strauven, 04.12.1929.  
 -verificateur, Aalst-dorp 20 te Aalst.
- 24.Lammens Maurice.-°ST.16.04.1935.  
 -z.v. Leon Lammens en Josefina Schurmans.  
 -huwde op 11;07.1959 met Rosette Geets, ST.°04.01.1937-  
 +22.12.1982.
- 25.-Lelièvre Marcel-Alphonse.- °09.05.1937.  
 -huwde met Marie-Thérèse Désiron, °14.11.1941.  
 -leraar, Borgwormsesteenweg 48 te Aalst.
- 26.-Nicolai Jozef.-°Aalst 09.08.1916.  
 -huwde op 23.07.1941 met Marie-Victoire-Mathilde Vander-  
 bemden, °Aalst 24.01.1919.  
 -buschauffeur, wonend Erberstraat 199.
- 27.-Gielen Firmin.-  
 -huwde met Peeters.  
 -militair wonend op de Tongersesteenweg.
- 28.-Stevens Jan.- °Millen 27.08.1936.  
 -huwde met Elisabeth Leijskens, °Hasselt 19.11.1934.  
 -technicus, Tomstraat 47 te Brustem.

- 29.-Herck Jozef.- °ST.08.09.1940.  
-z.v. Emile Herck en Nelly Pirard.  
-huwde met Christiane Dirickx.
- 30.-Driesmans Henri.-
- 31.-Tits Georges.- °Aalst 22.01.1918.µ  
-Borgwormsesteenweg 56.
- 32.-Deglin Gilbert.- °16.01.1946.  
-huwde met Arlette-Marie Simionato, °17.10.1952.  
-wonend: Smisstraat 26.
- 33.-Vanderleyden Joseph.-
- 34.-Smeers Max.-°04.04.1930.  
-huwde met Josephinne-Alphonsine Falize, °29.04.1924.  
-senator.